

Oponentní posudek disertační práce
Sociální hodnota a její měření v třetím sektoru

autorka disertační práce: JUDr. Mgr. Jaroslava Konov

autor oponentního posudku: doc. Ing. Ladislav Průša, CSc.

Za téma své disertační práce si autorka vybrala téma, kterému není v naší zemi ve výzkumné činnosti věnována prakticky žádná pozornost. Problematice sociálního podnikání a jeho podpoře není věnována pozornost ani v praktické hospodářské a finanční politice ústředních orgánů státní správy. Potenciál, který v sobě sociální podnikání skrývá, tak není plnohodnotně využíván, subjekty, které se této činnosti chtějí plnohodnotně věnovat, nemají ve své činnosti – s výjimkou morální – prakticky žádnou podporu.

Předložená disertační představuje v tomto směru podle mých znalostí první souhrnnou studii zaměřenou na měření sociální hodnoty sociálních podniků a na jejich vzájemné porovnání. Celá práce má logickou strukturu, v teoretické části autorka komplexně shrnuje současný stav poznání v oblasti sociální ekonomiky a sociálního podnikání, podrobně se přitom věnuje charakteristice sociálních podniků a zejména problematice sociální hodnoty v sociálním podnikání a metodám jejího měření.

V tomto smyslu autorka pojímá sociální podnikání je proces, při kterém se jedná se o podnikání se sociálním posláním, ve kterém se prolínají podnikatelské aktivity s přidaným sociálním účelem či sociální hodnotou. Sociální podnik přitom chápe jako komerční podnik, který plní ekonomický, sociální nebo etický účel, má právní formu vyhovující sociálním účelům a vyniká schopností přinášet inovativní řešení v otázce sociálního vyloučení. Autorka uvádí, že na rozdíl od evropského pojetí sociálního podnikání, kde bývá sociální cíl nadřazen ekonomickému, v českém prostředí bývá ekonomický cíl sociálního podniku stejně důležitý jako společenský prospěch. Doporučuji, aby v rámci obhajoby disertační práce se autorka pokusila specifikovat důvody, které sociální podniky u nás k tomuto kroku vedou a jaká řešení by bylo vhodné realizovat proto, aby i u nás byl sociální cíl sociálního podnikání byl nadřazen cíli ekonomickému.

V praktické části práce se autorka zaměřila na měření sociální hodnoty sociálních podniků v ČR, na jejich vzájemnou komparaci a na koncipování doporučení na zvýšení této sociální hodnoty. Pro tato měření zvolila autorka metodu Social Earnings Ratio, se kterou se seznámila v rámci své spolupráce s pracovištěm Centre for Citizenship, Enterprise and Governance při Univerzitě v Northamptonu. V rámci realizovaného výzkumu definovala adekvátní hlavní i dílčí výzkumné otázky, na které hledala odpověď

v rámci dvou dílčích výzkumů - Měření sociální hodnoty sociálních podniků a Longitudinální studie.

V rámci výzkumu Měření sociální hodnoty sociálních podniků autorka oslovila všechny sociální podniky registrované v jediné oficiální české databázi, přičemž z celkového počtu 223 podniků se do výzkumu prostřednictvím vyplněného dotazníku zapojilo pouze 25 z nich. Doporučuji, aby se autorka pokusila osvětlit možné důvody, které vedly k relativně nízkému zapojení registrovaných sociálních podniků do tohoto výzkumu.

V rámci Longitudinální studie naproti tomu autorka realizovala výzkum na příkladu sociálního podniku, který není ve výše uvedené databázi evidován. V tomto smyslu zůstává otázkou její volba tohoto podniku. Moje pochybnost pramení především z toho, že autorka v textu práce velmi přesně uvádí, že sociální podniky se potýkají s problémy při souběžném naplňování svého sociálního a ekonomického cíle, kdy buď usilují o maximalizaci svého zisku tak, aby mohly investovat a vytvářet sociální hodnotu, nebo neusilují o maximalizaci zisku proto, aby zabránily nenaplňování svého sociálního poslání, přičemž mnoho organizací založených jako sociální podniky upřednostňují maximalizaci zisku před svým sociálním posláním a tak uhýbají ze svého původního sociálního poslání.

K rozptýlení těchto pochybností by podle mého názoru přispělo, kdyby autorka v obou částech své praktické části práce uvedla tabulku se vstupními hodnotami, které od jednotlivých subjektů v rámci svých výzkumů získala a na jejichž základě dospěla k uváděným výsledkům. Absence těchto údajů je podle mého názoru největším nedostatkem práce, neboť oponent nemá možnost posoudit správnost provedených výpočtů a oprávněnost prezentovaných závěrů.

Přes tento nedostatek hodnotím celou práci pozitivně, autorka významným způsobem přispěla k rozvoji poznání v oblasti sociálního podnikání. Doporučuji proto předloženou práci k obhajobě před příslušnou komisí.

doc. Ing. Ladislav Průša, CSc.

15. ledna 2023